

Prediking Oude Lutherse Kerk, Eeuwigheidszondag 2013 n.a.v. Jesaja 65, 17-23 en Johannes 16, 17-23 in het licht van de cantate van J.S. Bach (BWV 12) “Weinen, klagen, sorgen, zagen” die eindigt op *Was Gott tut, das ist wohlgetan... drum lass ich ihn nur walten...*

Was Gott tut, das ist wohlgetan... drum lass ich ihn nur walten...

Gemeente, het vraagt nogal wat aan geloofsmoed, om vanuit zo'n zielshouding te leven, om door te leven als het leven zwaar wordt of toenemend leeg aanvoelt... Misschien is daarvoor wel een soort geloofsnaiviteit of een simpelheid van geest nodig, die ons ontbreekt? Wij zelf worstelen veel vaker met het leven en met ons geloof, wanneer de twijfel over “het beloofde goede leven” ons in de greep krijgt of wanneer het donker wordt op ons pad, of de dood inbreekt in ons bestaan. Op die momenten kan zo'n zin als “*Was Gott tut das ist wohlgetan...*” in onze oren een buitengewoon cynische klank aannemen, een klank die zo helemaal niet wil passen bij de opgewekte melodie die de jonge Johann Sebastian Bach op die woorden heeft gecomponeerd... In de cantate hebben we het daarnet gehoord... Hoe valt dat uit te houden, hoe kan je staande blijven, als alles wegvalt wat ons lief en heilig is en onze ziel nabij? Hoe kan je blijven staan en doorgaan...? Het zijn vragen als deze, die onze traditie elk jaar weer rondom deze tijd op onze geestelijke agenda zet, met een zondag als deze: Eeuwigheidszondag – Dag van gedenken, waarop de namen en verhalen van hen die ons zijn ontvallen voor even nog eens dichtbij komen, in ons midden klinken... Hoe kan je blijven staan en doorgaan als het verlies van wat ons lief is ons leven bepaalt? Daar is, gelukkig, zou ik willen zeggen, geen zomaar werkend recept voor aan te wijzen. Ook geen Bijbels recept. Maar we kunnen in de Bijbelse verhalen wel voorbeelden vinden van de strijd en worsteling rondom het doorleven, - in de vorm van verhalen van mensen die ons in het geloof zijn voorgegaan. Zo als in de tekst van Jesaja, over de nieuwe hemel en de nieuwe aarde... Een lied eigenlijk, over nieuw begin en hoop en troost, geschreven en gezongen in het aangezicht van een realiteit die van het tegendeel getuigt. “*Ik herschep Jeruzalem in vreugde, en in wat zij bouwen zal geen ander wonen en van wat zij planten zal geen ander eten...*” Jesaja heeft dit lied gezongen toen om hem heen alles in scherven lag: - de stad Jeruzalem, symbool voor waarlijk menselijk leven in de nabijheid en met God, was bezet door vreemde machten, - de mooie huizen van Jeruzalem bewoond door andere mensen, die het land uitpersten om hun eigen profijt en winst te vergroten... Tegen die werkelijkheid in zingt Jesaja van vreugde en nieuw begin... Niet uit domme naïviteit, - Jesaja heeft het onrecht en de chaos wel degelijk gezien en in het lied, juist in de omkering van de beelden, terdege benoemd. Maar hij zingt vanuit een geloofsmoed die zich niet neerlegt bij de zogenaamde feitelijkheden... En de evangelist Johannes? Dat was de andere tekst die vanochtend in ons midden klonk... Johannes benoemt in zijn evangelie de pijn van het afscheid, die de vrienden van Jezus naar het hart grijpt: ... “*Nog een korte tijd...*” Ze voelen en weten dat hun verhaal met Jezus tegen een dodelijk harde grens zal stoten... En Jezus neemt die angst op, en zet ze op z'n kop: “**INDERDAAD nog een korte tijd** – nog een korte tijd van pijn en verdriet, en dan: blijdschap, nieuw leven, herkenning ... Ik zal jullie terugzien...”---
Waarom toch hebben mensen deze teksten, zo als ook de muziek van Bach, als troost gehoord, ervaren en

doorverteld?? Wat is het, dat maakt dat ze NIET cynisch klinken, maar moed maken om door te gaan, met leven en met het lief hebben en licht zien en 's morgens opstaan...? Ik heb het vermoeden, dat het hetzelfde element is, dat ook woorden aan het bed van een stervende tot troostwoorden maakt of als holle frases doet klinken: Het is de authenticiteit van degene die spreekt (of zingt), en het is de zielsdiepe herkenning van een waarheid die veel en veel dieper ligt dan de oppervlakkige feitelijkheid van de dingen (of de medische diagnoses). Ik heb dat deze week weer eens ervaren, zittend aan het bed van een vrouw die nog maar enkele dagen te leven heeft. Zij weet het, ik weet het. En dat maakt dat alles wat gezegd wordt in het teken staat van de vergankelijkheid, maar daardoor ook wordt gerelativeerd... Ja, er is verdriet, intens diep, over alles wat niet meer verder gaat, wat niet meer kan... Ja, er is pijn over gemiste kansen, over nooit gedroomde dromen, en over een wereld die alsmaar meer lijkt af te stompen tegenover het leed van mensen, door mensen veroorzaakt... Er is volop reden tot *“Weinen, klagen, sorgen, zagen...”* Maar wat je dan deelt met elkaar, in een kamertje ergens in Amsterdam, op een koude, grijze Novemberdag, ... is lichter en gaat dieper, omdat het voortkomt uit wat ons is toegesproken, en is gaan wonen in lagen van ons bestaan die ouder zijn dan wij, en diep in ons geworteld zijn, voorbij het fysieke bestaan... *“Ik denk dat ik mijn man weer terug zie, waar ik zo veel van heb gehouden...”* zegt zij. En ik weet, dat dit iets totaal anders is dan het zwijmelig waasje van naïviteit dat mensen soms over de werkelijkheid heen leggen, om ze niet te hoeven zien... Dit is geloofstaal, die zich niet laat meten aan de parameters van waarschijnlijkheid of met de methodieken van Cartesiaans denken... Dit komt in ons op, wanneer wij durven los te laten als mensen, los te laten al dat wat ons veiligheid lijkt te geven in dit bestaan: Onze zelfredzaamheid, de waarde die wij aan dingen hechten of aan roem en naam en aanzien. Dit geloof komt op in wie de schaamte voorbij is van een gebrekkig lichaam dat niets meer kan en dat verzorgd moet totdat het er niet meer toe doet... Het is geloofstaal, die zich uitstrekt tot ver voorbij de grens van dood en leven, en die daar ervaart en weet, dat geloofwaardigheid geen kwestie is van bewijslast, maar van durven vertrouwen: *“Wat je de Vader ook vraagt in mijn naam – hij zal het je geven.”* zei Jezus tegen zijn vrienden... *“Ik heb jullie geluk voor ogen, een lieflijke plek van bestaan...”* dat is de naam en het programma van de God van het Bijbels verhaal, die met mensen mee gaat, de dood in en daar overheen... ook de kleine dood van het verlies van geliefde mensen die ons zo nabij zijn als geen ander... *„Es mag mich auf die rauhe Bahn Not, Tod und Elend treiben, so wird Gott mich ganz väterlich in seinen Armen halten: Drum laß' ich ihn nur walten.“*

Moge dat vertrouwen, dit geloof, in ons wortel schieten, en mogen wij daarin delen en er van uitdelen in hoe wij met elkaar en anderen omgaan. Moge de muziek ons troosten, daar waar woorden te kort schieten en mogen wij elkaar vasthouden en omhelzen, om te blijven weten, dat dood en einde twee verschillende dingen zijn, in het licht van hem die eeuwig is en die in die eeuwigheidsruimte een plaats open houdt voor u en mij en heel de schepping. Hij, die zich onze namen herinnert die onze armzaligheid, en de rimpels van ons bestaan met de mantel van zijn liefde bedekt en warmt. Vandaag en alle dagen van ons leven en sterven. AMEN